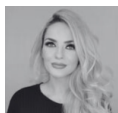

II. STUDII, ARTICOLE, OPINII

PROFESIA DE CONSILIER JURIDIC ȘI IMPACTUL RECENTULUI RECURS ÎN INTERESUL LEGII ÎN PRIVINȚA ACESTEI PROFESII

Cons. jur. drd. Alexandra Mădălina VICOL

Abstract: *If we take into account the speed with which contemporary societies transform and the contradictory developments manifested in various forms, then we realize that the concern for the continuous improvement of any profession is natural. Compared to these developments, we note that the legal professions, but especially that of legal counsel, should join this trend of continuous improvement.*

Considering that both private and/or state economic operators, as well as the competent public authorities that organize public services, under public law, in order to satisfy a public interest, have an interest in having competent legal personnel in their organization chart, then, it is preferably, to the extent that these entities recruit their employees for the performance of the specific activity, that of legal representation, from among law graduates, to choose personnel who, in advance, has gone through the stages of professional training through a college of legal advisers, with the completion of the entrance exams to the profession, to avoid the risk of not being able to ensure their representation in court.

Keywords: *legal advisor, judicial representation, litigation, civil procedure code, administrative litigation*

1. Introducere

Recent, la data de 26 aprilie 2024, completul pentru soluționarea recursului în interesul legii ce a format obiectul Dosarului nr. 390/1/2024, constituit conform dispozițiilor art. 516 alin. (2) din Codul de procedură civilă și ale art. 31 alin. (4) lit. b) din Regulamentul privind organizarea și funcționarea administrativă a Înaltei Curți de Casație și Justiție, a decis prin Decizia nr. 7 din 22 aprilie 2024 cu privire la interpretarea și aplicarea dispozițiilor art. 5 și art. 20 din Legea nr. 514/2003¹, că

¹ <https://www.iccj.ro/2024/05/31/decizia-nr-7-din-22-aprilie-2024-2/>.

„admite recursul în interesul legii formulat de procurorul general al Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție și, în consecință, stabilește că: În interpretarea și aplicarea unitară a dispozițiilor art. 5 și ale art. 20 din Legea nr. 514/2003 privind organizarea și exercitarea profesiei de consilier juridic, cu modificările și completările ulterioare, prestarea activității specifice, de reprezentare juridică, se poate realiza de către consilieri juridici, în calitatea lor de funcționari publici sau de angajați cu contract individual de muncă, independent de înscrierea acestora în Tabloul profesional al consilierilor juridici ținut de Colegiile Consilierilor Juridici din România. Obligatorie, potrivit dispozițiilor art. 517 alin. (4) din Codul de procedură civilă”.

În concret, prin această decizie a fost reținută opinia formulată de către Procurorul General al Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție – Secția Judiciară, *„ca fiind în litera și spiritul legii prima orientare jurisprudențială, în sensul că, în interpretarea și aplicarea dispozițiilor art. 5 și art. 20 din Legea nr. 514/2003, prestarea activității specifice, de reprezentare juridică, se poate realiza de către consilieri juridici, în calitatea lor de funcționari publici (în cazul unei autorități, instituții publice sau persoane juridice de drept public) sau de angajați cu contract individual de muncă (în cazul unei instituții sau al unei persoane juridice de drept public ori de drept privat), independent de înscrierea acestora în Tabloul profesional al consilierilor juridici ținut de Colegiile Consilierilor Juridici din România”.*

Practic, s-a solicitat, de către Procurorul General al Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție – Secția Judiciară, **lămurirea următoarei chestiuni de drept: dacă înscrierea consilierului juridic pe Tabloul profesional al consilierilor juridici definitiv și stagieri constituie o condiție pentru dobândirea dreptului de exercitare a profesiei de consilier juridic, întrucât practica jurisprudențială este neunitară.** Față de această interpretare, înțeleasă de către o parte a celor implicați ca o eliminare a condiționării accederii în profesia de consilier juridic cât și a dobândirii (instantanee) a calității de reprezentant al unei entități juridice, fără parcurgerea niciunei formalități, ci, direct de pe băncile unei facultăți de drept acreditate și doar prin simpla formalitate de a se înscrie într-o asociație profesională, noi avem o altă opinie.

În concret, apreciem că este în interesul societății în general, și, în interesul public, în special, ca autoritățile publice să aibă angajate persoane cu înalte competențe profesionale, și nu persoane ușor șantajabile și fără pregătire profesională temeinică, mai ales că, în această perioadă, pentru o mai bună contracarare a fenomenului de criză economică care a cuprins întreaga lume ca urmare a războiului din Ucraina, a penuriei de materii prime, a crizei alimentare, a efectelor pandemiei, a iminentei sistări a ajutoarelor de stat de la nivelul UE datorită pandemiei, a situației politice complicate la nivel național și mondial care se prefigurează etc., ar trebui ca litigiile provenite din diverse cauze să fie instrumentate de consilieri juridici cu acces permanent la pregătire temeinică și la o asociație profesională, constituită în baza legii, și care și-a demonstrat în timp profesionalitatea.

2. Metodologia de cercetare folosită

Pornind de la o abordare retrospectivă, istorică a domeniului cercetat, articolul oferă posibilitatea înțelegerii importanței relațiilor dintre autoritățile publice și particulari, abordare stringentă în cazul României, iar în contextul iminentei aderări a Republicii Moldova la Uniunea Europeană această abordare ar trebui să fie prioritară, întrucât poate acoperi lacunele și capcanelor ascunse în actualele legislații, din ambele țări.

Totodată, articolul creionează perspectivele acestei problematici și ajută la însușirea fundamentelor teoretice ale acesteia și aplicabilitatea practică a acestor cunoștințe teoretice obținute.

Profesia de consilier juridic, ca profesie reglementată prin norme de drept al muncii și legi conexe, are ca substitut aceleași metode de aplicare la cunoașterea și acțiunea juridică ca a oricărei alte ramuri de drept.

Astfel, au fost utilizate aceleași metode uzitate în studiul oricărei alte ramuri a dreptului.

Dreptul muncii, prin natura și destinația sa este un fenomen cu multe și profunde conexiuni și interferențe sociale și umane. Cercetarea fenomenului, parte a cercetării fenomenului juridic, se realizează prin folosirea aceluiași metode utilizate în studiul dreptului: metode generale și metode concrete. În prezentul articol se regăsesc diferite metode generale cum ar fi: metoda generalizării și abstractizării, metoda logică, metoda istorică, metoda comparației, metoda sociologică, metoda analizei sistemice și metoda prospectivă sau de prognozare.

3. Implicațiile admiterii acestui recurs în interesul legii asupra calității de reprezentant, în instanță, a consilierului juridic

În partea introductivă a deciziei, referindu-se la orientările jurisprudențiale divergente, la punctele 15-24, Înalta Curte, constată că „autorul sesizării a arătat că, în urma analizării practicii judiciare existente la nivel național, a rezultat că problema de drept a fost soluționată diferit de către instanțele judecătorești. Astfel, într-o primă orientare jurisprudențială, s-a considerat că dispozițiile art. 5 și ale art. 20 din Legea nr. 514/2003 nu impun consilierilor juridici, drept condiție pentru prestarea activității specifice, ca aceștia să fie înscrși pe Tabloul profesional al consilierilor juridici ținut de Colegiile Consilierilor Juridici din România, întrucât prevederile respective din Legea nr. 514/2003 conferă consilierilor juridici opțiunea de a face parte dintr-o asociație profesională, și nicidecum nu instituie o obligație în acest sens. Ca răspuns la criticile ridicate de părțile aflate în litigiu privind nerespectarea dispozițiilor Statutului profesiei de consilier juridic, act publicat în Monitorul Oficial al României, instanțele au menționat că prevederile din Legea nr. 514/2003 care fac trimitere la organizarea și exercitarea profesiei de consilier juridic în condiții similare profesiei de avocat sunt insuficiente, neclare sau mult prea vagi pentru a se institui un paralelism viabil între cele două profesii; în plus, interpretarea și aplicarea

dispozițiilor unei legi nu se pot face în baza unor completări introduse prin acte cu putere infralegală, adoptate de o asociație profesională.

În consecință, instanțele care s-au raliat acestei orientări jurisprudențiale au respins, ca neîntemeiată, excepția lipsei calității de reprezentant a persoanelor care au compărut în procese în calitate de consilier juridic, chiar dacă nu făceau parte dintr-un colegiu al consilierilor juridici și nici nu erau înscrși în Tabloul profesional al consilierilor juridici.

În sensul acestei orientări jurisprudențiale s-au atașat hotărâri definitive pronunțate de Curtea de Apel București, Tribunalul București, Judecătoria Sectorului 2 București, Judecătoria Sectorului 6 București, Curtea de Apel Ploiești, Tribunalul Suceava, Curtea de Apel Brașov, Curtea de Apel Cluj, Tribunalul Cluj și Tribunalul Iași.

Opinia contrară a instanțelor, în cea de-a doua orientare jurisprudențială, a fost în sensul că exercitarea profesiei de consilier juridic nu se poate realiza doar în virtutea numirii în această funcție sau în baza unui contract individual de muncă, ci este necesară, în prealabil, dobândirea calității de consilier juridic, în condițiile Legii nr. 514/2003 și ale Statutului profesiei de consilier juridic.

La solicitarea părții adverse ori din oficiu, instanțele judecătorești au pus în vedere persoanelor care au compărut în procese în calitate de consilieri juridici să facă dovada acestei calități, în sensul că fac parte dintr-un colegiu al consilierilor juridici și că sunt înscrși în Tabloul profesional al consilierilor juridici ținut de Colegiile Consilierilor Juridici din România.

Referitor la susținerile că dispozițiile Legii nr. 514/2003 nu impun obligația asocierii într-un colegiu al consilierilor juridici și, în mod evident, nici obligația respectării statutului unui asemenea colegiu, instanțele au reținut dispozițiile art. 6 din Legea nr. 514/2003, în temeiul cărora «Consilierii juridici au drepturile și obligațiile prevăzute de lege potrivit statutului profesional și reglementărilor legale privind persoana juridică în serviciul căreia se află sau cu care are raporturi de muncă», coroborate cu dispozițiile art. 3 din Statutul profesiei de consilier juridic și cu aspectele reținute la paragraful 28 din Decizia nr. 9 din 4 aprilie 2016 a Înaltei Curți de Casație și Justiție – Completul pentru dezlegarea unor chestiuni de drept, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 400 din 26 mai 2016.

Instanțele care au adoptat această orientare jurisprudențială au admis excepția lipsei calității de reprezentant, în sensul art. 84 alin. (1) din Codul de procedură civilă, a celor care nu au făcut dovada apartenenței la un colegiu al consilierilor juridici și înscrierii pe tabloul profesional, cu toate consecințele decurgând din această soluție: anularea cererilor de chemare în judecată, anularea căilor de atac, imposibilitatea de a reprezenta părțile și de a formula concluzii în instanță.

În sensul acestei orientări jurisprudențiale s-au pronunțat Tribunalul București, Judecătoria Sectorului 1 București, Judecătoria Sectorului 2 București, Judecătoria Sectorului 6 București, Tribunalul Suceava, Tribunalul Vaslui și Tribunalul Hunedoara, așa cum rezultă din hotărârile judecătorești definitive atașate la memoriul de recurs în interesul legii”.

Referitor la prima orientare jurisprudențială invocată de autorul sesizării la care „s-au atașat hotărâri definitive pronunțate de Curtea de Apel București, Tribunalul

București, Judecătoria Sectorului 2 București, Judecătoria Sectorului 6 București, Curtea de Apel Ploiești, **Tribunalul Suceava**, Curtea de Apel Brașov, Curtea de Apel Cluj, Tribunalul Cluj și Tribunalul Iași”, arătând că la aceste instanțe, printre care este menționat și Tribunalul Suceava, „s-a considerat că dispozițiile art. 5 și ale art. 20 din Legea nr. 514/2003 nu impun consilierilor juridici, drept condiție pentru prestarea activității specifice, ca aceștia să fie înscrși pe Tabloul profesional al consilierilor juridici ținut de Colegiile Consilierilor Juridici din România, întrucât prevederile respective din Legea nr. 514/2003 conferă consilierilor juridici opțiunea de a face parte dintr-o asociație profesională, și nicidecum nu instituie o obligație în acest sens”.

Față de această apreciere a autorului sesizării în legătură cu orientarea jurisprudențială a Tribunalului Suceava, vom dovedi că această orientare în cadrul Tribunalului Suceava nu a fost însoțită în totalitate de judecători.

În acest sens, Tribunalul Suceava, prin Sentința nr. 116/9 iunie 2022 Secția a II-a civilă a Tribunalului Suceava², a stabilit definitiv, în accepțiunea dispozițiilor art. 633 C. proc. civ., că consilierul juridic desemnat din partea Consiliului Județean Suceava în litigiile cu societatea pe care o reprezentăm, faptul că și anterior angajării sau dobândirii calității de consilier juridic ca funcționar public nu a exercitat și dobândit profesia de consilier juridic în condițiile legii.

În această privință, formularea instanței în considerente este concludentă: „pentru a avea posibilitatea de a semna acțiuni și a pune concluzii în fața instanței (...)”, „Fără cale de atac”. „Pronunțată prin punerea soluției la dispoziția părților de către grefa instanței, conform art. 402 teza finală Cod de procedură civilă, azi, 09.06.2022”.

Potrivit unei opinii la care ne raliem, **consilierii juridici care își exercită profesia de consilier juridic, fără să fie înscrși într-o formă de organizare, urmează să îndeplinească în mod individual obligațiile din Legea nr. 514/2003**³ privind organizarea și exercitarea profesiei de consilier juridic, **cu trimitere la Legea nr. 51/1995** pentru organizarea și exercitarea profesiei de avocat. În opinia și constatarea autoarei sus menționate⁴, observație valabilă în cazul tuturor Colegiilor din țară, și la care ne raliem, „profesia de consilier juridic este o profesie reglementată și înscrisă în nomenclatorul profesiilor prin legea specială. În ceea ce privește exercitarea profesiei de consilier juridic, Colegiul Consilierilor Juridici București, asigură de la data constituirii respectiv din 21.01.2004, astfel cum rezultă din Încheierea nr. 5 pronunțată în Camera de Consiliu de către Judecătoria sector 4 Mun. București în cadrul dosarului nr. 4A/PJ/2004, îndeplinirea cerințelor legale prevăzute în Legea nr. 514/2003 coroborate cu dispozițiile Legii nr. 51/1995, respectiv:

- ține evidența consilierilor juridici în condiții similare evidenței barourilor de avocați;
- îndeplinește condițiile legale prevăzute de lege pentru exercitarea profesiei;

² Sentința nr. 116/9 iunie 2022 – secția a II civilă, a Tribunalului Suceava, nepublicată.

³ <https://legislatie.just.ro/Public/DetaliiDocument/48194>.

⁴ <https://www.juridice.ro/734631/consilierii-juridici-care-isi-exercita-profesia-de-consilier-juridic-fara-sa-fie-inscrisi-intr-o-forma-de-organizare-urmeaza-sa-indeplineasca-in-mod-individual-obligațiile-din-legea-514-2003.html>.

- întocmește, comunică tabloul și îl transmite către instanțele de toate gradele conform Legii nr. 51/1995. Această evidență (Tablou) se întocmește exclusiv pentru consilierii juridici care fac parte din Asociația Profesională constituită (în termenul legal de 90 de zile de la apariția legii) în conformitate cu dispozițiile art. 5 și art. 20 din Legea nr. 514/2003, realitate confirmată și de disp. art. 61 alin. (1) din Statutul profesiei de consilier juridic;

- urmărește desfășurarea stagiaturii și organizează examenul de definitivat în profesie, potrivit dispozițiilor art. 12 alin. (1), (2) și (3) din Legea nr. 514/2003.

În special art. 12 alin. (2) din Legea nr. 514/2003 în care se stipulează: «condițiile efectuării stagiului, asigurarea consilierului juridic îndrumător, definitivarea și celelalte condiții din perioada stagiului sunt cele prevăzute în legea pentru exercitarea profesiei de avocat și statutul profesional al acesteia, care se aplică în mod corespunzător».

- pregătirea continuă și pregătirea pe specialități, prevăzută de dispozițiile art. 55 și art. 57 din Statutul profesiei de consilier juridic, prin care consilierii juridici înscriși în organizația profesională care au îndatorirea de a participa la stagiile de pregătire profesională, conferințele, simpozioanele și la orice alte manifestări organizate de C.C.J.B., coroborate cu dispozițiile art. 2 din Legea nr. 200/2004, privind recunoașterea diplomelor și calificărilor profesionale pentru profesiile reglementate în România, cât și art. 192-200 Legea nr. 53/2003 din Codul muncii;

- emite și eliberează certificate de onorabilitate, certificate de conduită profesională, adevărinite/recomandări către toate celelalte profesii juridice (avocatură, magistratură, notariat și către angajatorii membrilor aderenți etc);

- organizează în baza legii examenul de definitivat;

- menține relații interprofesionale cu toate organele/organismele statului;

- încheie protocoale de colaborare cu instituții publice cu specific juridic și parteneriate cu mediul academic, unde sunt așteptați să ni se alăture în perioada imediat următoare consilierii juridici stagiași și definitivati.

În exercitarea obligațiilor date organizațiilor consilierilor juridici de lege și de Statutul profesiei, sunt folosite însemnele profesionale (legitimatie, decizie, robă, insignă, parafră profesională, carnet de împuternicit), însemne obligatorii pentru membrii Colegiului Consilierilor Juridici București, **folosite în exercitarea profesiei doar de către consilierii juridici membrii ai Colegiului**”.

Raportat la opinia autoarei privitor la faptul că **consilierii juridici care își exercită profesia de consilier juridic, fără să fie înscriși într-o formă de organizare, urmează să îndeplinească în mod individual obligațiile din Legea nr. 514/2003** privind organizarea și exercitarea profesiei de consilier juridic, **cu trimitere la Legea nr. 51/1995** pentru organizarea și exercitarea profesiei de avocat, trebuie să avem în vedere și faptul că există un inconvenient major. Acest inconvenient este relevat de art. 22 din **Legea nr. 51/1995** pentru organizarea și exercitarea profesiei de avocat, care prevede că: „(1) Avocatul stagiar poate pune concluzii numai la judecătorie și poate asista ori reprezenta partea la organele și instituțiile prevăzute la art. 3. (2) Avocații stagiași, după înscrierea în barou, au obligația să urmeze cursurile Institutului Național pentru Pregătirea și Perfecționarea Avocaților, în perioada de stagiou. (3) Avocatul definitiv are

dreptul să pună concluzii la toate instanțele, cu excepția Înaltei Curți de Casație și Justiție și Curții Constituționale, unde va putea pune concluzii dacă are o vechime neîntreruptă în profesie de cel puțin 5 ani de la definitivare. (4) Avocatul definitiv este obligat să frecventeze formele de pregătire profesională continuă organizate de barou, Institutul Național pentru Pregătirea și Perfecționarea Avocaților sau de formele de exercitare a profesiei, în condițiile prevăzute de Statutul profesiei de avocat”.

Or, dacă analizăm posibilitatea unui absolvent al unei facultăți de drept acreditate de a se angaja ca consilier juridic, pentru prestarea activității specifice, de reprezentare juridică, în calitate de funcționar public sau de angajat cu contract individual de muncă, independent de înscrierea acestuia în Tabloul profesional al consilierilor juridici ținut de Colegiile Consilierilor Juridici din România, atunci constatăm că un asemenea angajat nu poate să reprezinte entitatea în fața instanțelor.

Articolul 12 alin. (1) **din Legea nr. 514/2003** privind organizarea și exercitarea profesiei de consilier juridic, prevede: *„La debutul exercitării profesiei, consilierul juridic efectuează obligatoriu un stagiul de pregătire profesională cu durata de 2 ani, perioada în care are calitatea de consilier juridic stagiar. (2) Condițiile efectuării stagiului, asigurarea consilierului juridic îndrumător, definitivarea și celelalte condiții din perioada stagiului sunt cele prevăzute în legea pentru exercitarea profesiei de avocat și statutul profesional al acesteia, care se aplică în mod corespunzător”.*

În această situație, absolventul facultății de drept este constrâns de lege să aplice benevol la înscrierea pentru efectuarea stagiului la Colegiul Consilierilor Juridici arondat. Măsura este una impusă de lege, iar practica actuală prin care un absolvent de drept se angajează direct de pe băncile facultății la o instituție publică sau la un operator privat, după care să poată reprezenta entitatea juridică în fața oricărei instanțe, nu mai este posibilă.

După cum am argumentat mai sus, doar consilierul juridic stagiar poate reprezenta entitatea juridică în fața judecătoriei, absolventul de drept, potrivit art. 83 C. proc. civ, nu poate.

Acesta potrivit alin. (2) al articolului sus menționat care prevede: *„În cazul în care mandatarul persoanei fizice este soț sau o rudă până la gradul al doilea inclusiv, acesta poate pune concluzii în fața oricărei instanțe, fără să fie asistat de avocat, dacă este licențiat în drept”*, poate reprezenta doar persoanele fizice cu care este înrudit.

În aceste condiții, practica instituită și parțial generalizată din cadrul entităților economice private și autorități publice de a angaja direct absolvenți de drept sau persoane cu pregătire juridică în funcția de consilier juridic, fără ca aceștia să prezinte dovada promovării examenului în stagiatură sau definitivat, după caz, este nelegală.

În Republica Moldova, potrivit Legii nr. 1260/2002 cu privire la avocatură⁵, îi este permis avocatului stagiar de a acorda asistență juridică la examinarea litigiilor în

⁵ https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=143887&lang=ro.

instanțele judecătorești și curțile de apel, însă, în ceea ce privește posibilitatea reprezentării la Curtea Supremă de Justiție, nu există vreo prevedere. Prin operarea principiului conform căruia unde legea nu distinge nici interpretul nu trebuie să o facă („*Ubi lex non distinguit, nec nos distinguere debemus*”), deducem că avocatului stagiar, respectiv, consilierului juridic, nu îi este permisă acordarea asistenței juridice în procedurile judiciare în cadrul Curții Supreme de Justiție.

Dacă interpretăm aceste norme legislative prin prisma art. 8¹ din **Legea nr. 514/2003** privind organizarea și exercitarea profesiei de consilier juridic, cât și prin **Legea nr. 200/2004** privind recunoașterea diplomelor și calificărilor profesionale pentru profesiile reglementate din România⁶, este posibil să ne aflăm în fața unor provocări cum ar fi aceea în care avocatul stagiar din România ar putea acorda asistență juridică în cadrul curților de apel din Republica Moldova.

În schimb, avocatul stagiar din Republica Moldova, nu poate decât în fața judecătoriilor.

4. Concluzii

Având în vedere că, mai ales, autoritățile publice competente organizează serviciile publice, în regim de drept public, în scopul satisfacerii unui interes public, iar în măsura în care autoritatea publică nu își recrutează angajații pentru prestarea activității specifice de reprezentare juridică în calitate de funcționar public din rândul absolvenților de drept care, în prealabil, au parcurs etapele pregătirii profesionale prin intermediul unui colegiu al consilierilor juridici, cu absolvirea examenelor de intrare în profesie, riscă să nu poată fi reprezentate în instanță.

Mai mult, este în interesul public ca autoritățile publice să aibă angajate persoane cu înalte competențe profesionale, și nu persoane ușor șantajabile și fără pregătire profesională temeinică.

Bibliografie

1. Codul de procedură civilă <https://lege5.ro/gratuit/gyztaojtgy/reprezentarea-partilor-in-judecata-codul-de-procedura-civila?dp=g43temjtgi2dg>.
2. Decizia ÎCCJ nr. 7/2024, <https://www.iccj.ro/2024/05/31/decizia-nr-7-din-22-aprilie-2024-2/>.
3. **Legea 514/2003** privind organizarea și exercitarea profesiei de consilier juridic <https://legislatie.just.ro/Public/DetaliiDocument/48194>.

⁶ <https://lege5.ro/gratuit/gu3tambs/legea-nr-200-2004-privind-recunoasterea-diplomelor-si-calificarilor-profesionale-pentru-profesiile-reglementate-din-romania>.

4. Legea 51/1995 pentru organizarea și exercitarea profesiei de avocat <https://legislatie.just.ro/Public/DetaliiDocument/27141>.

5. *Legea nr. 1260/2002 cu privire la avocatură din Republica Moldova*, https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=143887&lang=ro.

6. Legea nr. 200/2004 privind recunoașterea diplomelor și calificărilor profesionale pentru profesiile reglementate din România, <https://lege5.ro/gratuit/gu3tambs/legea-nr-200-2004-privind-recunoasterea-diplomelor-si-calificarilor-profesionale-pentru-profesiile-reglementate-din-romania>.

7. Sentința nr. 116/9 iunie 2022 – secția a II civilă, a Tribunalului Suceava, nepublicată.

8. <https://www.juridice.ro/734631/consilierii-juridici-care-isi-exercita-profesia-de-consilier-juridic-fara-sa-fie-inscrisi-intr-o-forma-de-organizare-urmeaza-sa-indeplineasca-in-mod-individual-obligatiile-din-legea-514-2003.html>.